ಡಾ|| ಸಿ. ನಾಗಭೂಷಣ*

ಆದಯ್ಯನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳ ಸುಳುಹು

ವಚನಕಾರ ಆದಯ್ಯನು ಬಸವಪೂರ್ವಯುಗದ ಕೊನೆಯಿಂದಲೂ ಜೀವಿಸಿದ್ದು, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಹಿರಿಯರ ಸಮಕಾಲೀನನಾಗಿಯೂ ಬದುಕಿದ್ದಾನೆ. 'ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮೇಶ್ವರ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದೊರೆತ ಹತ್ತು ವಚನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಒಟ್ಟು ೪೦೫ ವಚನಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿದೆ. ಈತನ ವಚನಗಳು ಬಹುತೇಕ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಯುಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪುನರ್‌ರಚಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಕೆಲವೊಂದು ಆಕರಗಳು ಈ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ವಚನಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದ್ದಂತಹ ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಆರ್ಥಿಕ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ–ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಯುದ್ಧರಂಗ

ಅಚ್ಯುತನ ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಕಪಿಯೊಳಗೆ
ಬಾವನ್ನ ವೀರರು ಮುಳುಗಿ[1]

ಬಾವನ್ನ ವೀರರು ಬಟ್ಟೆಯಳಿದ ಲಿಂಗ
ವಾವರಿಸಿತು ಸರ್ವಾಂಗವನು[2]

ಎಂಬ ವಚನ ಮತ್ತು ಸ್ವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ 'ಬಾವನ್ನ ವೀರರ' ಬಗೆಗೆ ಉಲ್ಲೇಖ ಇದೆ. 'ಬಾವನ್ನ ವೀರರು'[3] ಪದ ಯಾರೋ ಐವತ್ತೆರಡು ಮಂದಿ ವೀರರ ತಂಡವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಪದ ಆ ಕಾಲದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಐವತ್ತೆರಡು ಮಂದಿ ರಣಯೋಧರನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಕದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ 'ಉಗುರರೆಂಬ ಶ್ರೇಣಿಯ ಮುನ್ನೂರು ವೀರರನ್ನು ಬಾವನ್ನ ವೀರರ ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ವೈರಿ ವಿಧ್ವಂಸನ ಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆ ಶತಮಾನದ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೇಡಿಂಬದಲ್ಲಿಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯೂ ಬಾವನ್ನ ವೀರರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊಗಳಿಕೆ ಇದೆ[4] ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಲು ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳಾಗಿ ಬಹುಶಃ

---

* ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸಂಡೂರು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ

1 ಆದಯ್ಯನ ವಚನಗಳು (ಸಂ : ಉತ್ತಂಗಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪ) ವ. ಸಂ. ೩೮೦

2 ಆದಯ್ಯನ ಲಘು ಕೃತಿಗಳು ಸಂ : ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ) ಪು. ೩೨

3 ಬಾವನ್ನ ಪದಕ್ಕೆ ಐವತ್ತೆರಡು ಷಟ್ಚಕ್ರದಳದ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಆದಯ್ಯನ ಲಘುಕೃತಿಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

4 P.B. Desai, Jainisam in South India and some Jaina Epigraphs pp. 173-6

ಬಾವನ್ನ ವೀರರನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತರಾಗಿರುವ ಬಾವನ್ನ ವೀರರನ್ನೇ ಆದಯ್ಯನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

೨ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಷಯ

> ಬಾಹಿರವ ಕಳೆದು ಎಡೆನಾಣ್ಯವ ಸುಳಿದು
> ಹಲವು ನಾಣ್ಯವ ಕಳೆದು ಸಲುವ ನಾಣ್ಯವ ಹಿಡಿದು
> ತೂಕ ಕುಂದದ ನೋಟವ ನೋಡುವೆನಯ್ಯಾ
> ಅದ್ವೈತದ ನಾಣ್ಯವ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿದ ನೋಟದಿಂ ನೋಡುವೆನಯ್ಯಾ[5]

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ನಾಣ್ಯ, ಬಾಹಿರ (ಖೋಟಾ ನಾಣ್ಯ) ಎಡೆ ನಾಣ್ಯ (ಉತ್ತಮ ನಾಣ್ಯ), ಸಲ್ಲುವ ನಾಣ್ಯ, ಚಲಾವಣೆಯಿಲ್ಲದ ನಾಣ್ಯ, ತೂಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಆ ಕಾಲದ ವಿನಿಮಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಚಿನ್ನವನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ವಿಧಾನದ ಬಗೆಗೂ ಉಲ್ಲೇಖ ಇದೆ. ಮೇಣ (ಮಯಣ)ವನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಳೆಯು ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಿನ್ನದ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಒರೆಹಚ್ಚುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಚೂರನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು 'ಮುಚ್ಚ'[6] ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಾಗಿ ವಚನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಮಧ್ಯೆ ಮುಳ್ಳಿದ್ದ ತಕ್ಕಡಿಯ ಉಲ್ಲೇಖನವೂ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

೩. ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಬೆಂಕಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ

ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಮರ, ತಿಗಡು, ಹಗಿನ, ಚಿಗುರು, ತಳಿರು, ಪತ್ರಿ, ನಗೆ ಮೊಗ್ಗು ಕಾಯಿ ಡೋರೆ, ಹಣ್ಣುಗಳ ಬಗೆಗೂ ಉಲ್ಲೇಖ ಇದೆ[8] ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳಾದ ಪೀತ (ಹಳದಿ) ಶ್ವೇತ, ಹರಿತ, ಮಾಂಜಿಷ್ಠ (ಕೆಂಪು) ಕಪೋತ (ಬೂದಿಯ ಬಣ್ಣ) ಮುಂತಾದ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಗೆಗೂ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕಳಹಂಸ, ಚಕೋರ, ನೀರು ಕಾಗೆ, ಕಾಕೋಳಿ, ಕಕ್ಕೋರ (ಕೊಕ್ಕರೆ), ಚಾದಗೆ, ಮರ್ಕಟ, ವಿಹಂಗ (ಹದ್ದು) ಉರಗ, ಗರುಡ, ಕರಿ, ಕೇಸರಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವು[9] ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಗಂಗೆ ಗೋದಾವರಿ ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಗಳ ಬಗೆಗೂ ಉಲ್ಲೇಖ ಇದೆ. ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ವಚನದಲ್ಲಿದೆ.[10] 'ತಳದಲೊಂದು ಕೋಲ ಕುಳಿಮಾಡಿ, ಮೇಲೊಂದು ಕೋಲ ಮನೆ ಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಿಸಲು ಅಗ್ನಿದೃಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬಂತೆ' ಉಲ್ಲೇಖದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮನೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಬಗೆಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖ[11] ಇದೆ. ಮನೆಗಳಿಗೆ ಆಸರೆಯಾಗಿ ಕಂಭಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನೆಲವನ್ನು ದಮ್ಮಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಮೂಲಕ ನಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಎರಡು ಪಡಕಿನ ದಪ್ಪ ಕದಗಳನ್ನು ಇಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಆಗಲೂ ಇದ್ದಿದ್ದು ಅವನ್ನು ತಾರುಗದ (ಎರಡು ಪಡಕಿನ) ದಪ್ಪ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕದಗಳಿಗೆ ಅಗುಳಿಯು

---

5 ಆದಯ್ಯನ ವಚನಗಳು (ಸಂ : ಉತ್ತಂಗಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪ) ವ. ಸಂ. ೨೩೬
6 ಅದೇ ವ. ಸಂ. ೨೩೭ ಪು. ೧೪೦
7 ಅದೇ ವ. ಸಂ. ೨೯೫ ಪು. ೧೬೭
8 ಅದೇ ವ. ಸಂ. ೩೫೧ ಪು. ೧೯೪
9 ಅದೇ ವ. ಸಂ. ೧೩೫, ೧೩೬, ೨೩೮, ಪುಟ. ೧೪೪, ೧೪೮
10 ಅದೇ ವ. ಸಂ. ೩೧೧, ಪು. ೧೭೪
11 ಅದೇ ವ.ಸಂ. ೫೨ ಪು. ೩೨

ಇದ್ದಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕಿನ ಸೌಕರ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಗವಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

೪. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮತಿ ಜ್ಞಾನ, ಶ್ರುತಿಜ್ಞಾನ, ಖಂಡಜ್ಞಾನ, ಕೇವಲಜ್ಞಾನ, ಜ್ಯೋತಿಜ್ಞಾನ, ಮಹಾಜ್ಯೋತಿ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.[12] ಆದಯ್ಯನು ಶ್ರುತಿಜ್ಞಾನ, ಮತಿ ಜ್ಞಾನ, ಖಂಡಿತಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

> ಶ್ರುತಿಜ್ಞಾನ, ಮತಿಜ್ಞಾನ, ಖಂಡಿತಜ್ಞಾನ, ಪೈಶಾಚಿಕ ಜ್ಞಾನಂಗಳನತಿಗಳೆದು ಶಿವಜ್ಞಾನ, ಸ್ವಯಂಜ್ಞಾನ, ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ, ಅವಧಿಜ್ಞಾನ, ಪರಜ್ಞಾನದಿಂ ಪರವಶನಾಗಿಪ್ಪುದೇ ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನ.[13]

ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಜ್ಞಾನ, ಸ್ವಯಜ್ಞಾನ, ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನ, ಅವಧಿಜ್ಞಾನ, ಪರಜ್ಞಾನಗಳಿಂದ ಪರವಶ ನಾಗಿಪ್ಪುದೇ ಕೇವಲಜ್ಞಾನ. ಆದಯ್ಯನು ವೇದಾಧ್ಯ ಯನವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ, ಆಗಮ, ಪುರಾಣ, ಇತಿಹಾಸ, ರಹಸ್ಯ, ಛಂದಸ್ಸು, ಅಲಂಕಾರ, ನಿಘಂಟು ತರ್ಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ವಚನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದ ಗಳು, ಹದಿನಾರು ಶಾಸ್ತ್ರ, ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣ, ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಆಗಮ, ಮೂವತ್ತೆರಡು ಉಪನಿಷತ್ತು ರಸಸಿದ್ಧಿ, ಪಾಷಾಣಸಿದ್ಧಿ, ಲೋಹಸಿದ್ಧಿ, ವಯಸ್ತಂಭ, ಗಳು, ಏಳುಕೋಟಿ ಮಂತ್ರ, ಚೌಷಷ್ಠಿ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.[14] ಚೌಷಷ್ಠಿ ವಿದ್ಯೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಆದಯ್ಯನು ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ[15] ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಅಂಜನಸಿದ್ಧಿ, ಗುಟಿಕಾಸಿದ್ಧಿ, ಮೂಲಿಕಾಸಿದ್ಧಿ, ಶರೀರಸಿದ್ಧಿ, ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ, ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನ, ದೂರಶ್ರವಣ, ದೂರದೃಷ್ಟಿ, ಸ್ವರವಂಚ, ಕಾಯವಂಚನೆ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧಿ, ಭರತ ಸಿದ್ಧಿ, ಕಿನ್ನರಸಿದ್ಧಿ, ಖೇಚರತ್ವ, ಮಹೇಂದ್ರಜಾಲವೊಳ ಗಾದ ಚೌಷಷ್ಠಿ, ವಿದ್ಯಾಸಿದ್ಧಿ, ಅಣಿಮಾ, ಮಹಿಮಾ, ಗರಿಮಾ, ಲಘಿಮಾ, ಪ್ರತ್ಯಕ್‌ಪ್ರಾಕಾಮ್ಯ, ಈಶತ್ವ, ವಶಿತ್ವವೆಂಬ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಚೌಷಷ್ಠಿ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆಗಿವೆ. ಆದಯ್ಯನು ಹೇಳಿರುವ ಚೌಷಷ್ಠಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯನು ಹೇಳುವ ಚೌಷಷ್ಠಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.[16] ಆದಯ್ಯನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಚೌಷಷ್ಠಿ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸ ಲಾದ ಯಕ್ಷಿಣಿ ವಿದ್ಯೆಗಳು ದೇಹದಾರ್ಢ್ಯ ಸೂಚಕ ವಿದ್ಯೆ ಗಳು ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಚೌಷಷ್ಠಿ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರು ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಭಾವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದಣ ಕಥೆಯ ಮುಂದು ಹೇಳುವ ಕಾವ್ಯ ವಲ್ಲ ಮುಂದಣ ಕಥೆಯನಿಂದು ಹೇಳುವ ನಾಟಕವಲ್ಲ ಎಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ[17] ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯದ ಅಂಗಗಳಾದ ತಿಥಿ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ಕರಣಂ ಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಚನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಇವನ್ನು ಪಂಚ ಲಗ್ನವೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ.[18] ಯೋಗಾಸನದ ಬಗೆಗೂ ಉಲ್ಲೇಖ ಇದೆ. ಪದ್ಮಾಸನ, ಸಿದ್ಧಾಸನ, ಬದ್ಧಾಸನ,

---

12 ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು (ಸಂ. ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ) ವ.ಸಂ. ೧೪೩೩, ಪು. ೬೩೯

13 ಆದಯ್ಯನ ವಚನಗಳು (ಸಂ. ಉತ್ತಂಗಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪ) ವ.ಸಂ. ೧೦೬, ಪು. ೬೭-೬೮

14 ಅದೇ, ವ.ಸಂ. ೯೦ ೧೦೬, ಪು. ೫೭-೫೯, ೬೬

15 ಅದೇ, ವ.ಸಂ. ೨೩೧, ಪು. ೧೩೩

16 ಆರ್.ಆರ್. ದಿವಾಕರ, ವಚನಶಾಸ್ತ್ರ ರಹಸ್ಯ ಪು. ೫೦೬

17 ಆದಯ್ಯನ ವಚನಗಳು (ಸಂ. ಉತ್ತಂಗಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪ) ವ.ಸಂ. ೧೪೩, ಪು. ೮೯

18 ಅದೇ, ವ.ಸಂ. ೪೫, ೨೩೪, ಪು. ೨೬, ೧೩೭

ವಜ್ರಾಸನ, ಮಯೂರಾಸನ, ಕೂರ್ಮಾಸನ, ಗರುಡಾಸನ, ಅರ್ಧಾಸನ, ವೀರಾಸನ, ಸ್ಮಶಾನಾಸನ, ಹಸ್ತಾಸನ-ಮಸ್ತಕಾಸನ, ಕುಕರಾಸನ, ಸಿಂಹಾಸನ, ಮಧ್ಯಲವಣಿ, ಶಿರೋಮಣಿ ಮುಂತಾದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಬಗೆಯ ಯೋಗಾಸನಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ.[19]

೫. ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳು

ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಸಂಗೀತದ ಬಗೆಗೂ ಉಲ್ಲೇಖ ಇದೆ. ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಆದಯ್ಯನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಗಂಟೆ, ಜಯಗಂಟೆ, ತಾಳ, ಕಂಸಾಳ, ವೀಣೆ, ರುದ್ರವೀಣೆ, ತುಂಬುರವೀಣೆ, ಕಿನ್ನರಿ ವೀಣೆ, ಕೈಲಾಸ ವೀಣೆ ಮುಂತಾದ ತಂತಿ ಕಟ್ಟಿನುಡಿವ ವಾದ್ಯಗಳು, ಪಟಹ, ಪಡ, ಡಕ್ಕೆ, ಡಮರುಗ, ಡಿಂಡಿಮ, ಅವ್ರಜ, ಪಜಾವ್ರಜ, ಮೃದಂಗ, ಮುರಜ, ಭೇರಿ, ಕಹಳೆ, ಹೆಗ್ಗಳೆ, ಶಂಖ, ವಾಸ, ನಾಗಸ್ವರ, ಉಪಾಂಗ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಪ್ರಕಾರಗಳ ವಿವರ ಇದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಲೋಹವಾದ್ಯ, ಚರ್ಮವಾದ್ಯ, ತಂತಿವಾದ್ಯ, ಮರುದ್ವಾದ್ಯಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ ಸೇರಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಆದಯ್ಯನು ಹೇಳುವ ಐದು ಬಗೆಯ ವೀಣೆಗಳು ಸಂಗೀತರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಹತ್ತು ವೀಣೆಯ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಟೆ ಜಯಗಂಟೆಗಳು ದೇವತಾ ಸೇವಾ ವಾದ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಸುನಾದ, ಮಹಾನಾದ, ಹಂಸನಾದ ಎಂದು ಮೂರು ಬಗೆಯ ನಾದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.[20]

> ಗಗನದ ಪುತ್ಥಳಿಯ ಬಯಲ ಬಣ್ಣವನುಟ್ಟು
> ಅಂಜನದ ತಿಲಕವನಿಟ್ಟು
> ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ರುದ್ರರನಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು
> ತ್ರಿಜಗದೊಳಗೆ ತನ್ಮಯವಾಗಿ ಸುಳಿಯಿತ್ತು

ಎಂಬುವ ವಚನದಲ್ಲಿ[21] ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಬಗೆಗೆ ಉಲ್ಲೇಖ ದೊರಯುತ್ತದೆ. ತಾಂಬೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ವೀಳೆಯ ಬಗೆಗೆ ಉಲ್ಲೇಖ ಇದೆ. ಆದಯ್ಯನು ವೀಳೆಯ ಮತ್ತು ಕರ್ಪೂರ ವೀಳೆಯ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಅವನ್ನು ಪೂಜೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ರುಚಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ಸಿಹಿ (ಮಧುರ), ಒಗರು, ಖಾರ, ಆಮ್ಲ, ಕಹಿ, ಲವಣ ರುಚಿಗಳ ಬಗೆಗೂ ಉಲ್ಲೇಖ ಇದೆ. ಸ್ಪರ್ಶದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ಕಠಿಣ, ಮೃದು, ಉಷ್ಣ, ಶೈತ್ಯ ಸ್ಪರ್ಶ ಉಲ್ಲೇಖವೂ ಇದೆ.[22]

೬. ಇತರೆ ಸಂಗತಿಗಳು

ಶಿವಲಿಂಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ಎಂದರೆ ಹರಿ-ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಕ್ರ (ಇಂದ್ರ) ಸೂರ್ಯ, ಸೋಮ, ಕುಬೇರ, ನಾಗ, ವರುಣ, ವಾಯು, ನೈರುತ್ಯ, ದಶರಥ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಗಾಯತ್ರಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ಚಾಮುಂಡಿ, ಭೂದೇವಿ, ದುರ್ಗಿ, ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರು ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಮಾಂಡವ್ಯ, ಇಂದ್ರ, ಶೂದ್ರಿಕಾ, ನಾಗಾರ್ಜುನರ ಉಲ್ಲೇಖವು ಮತ್ತೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿದೆ.

ಶಾಕ್ತ ಪಂಥದವರು ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿಯು, ಶಿವಶರಣರ ಯೋಗಶಕ್ತಿಗೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಶಾಕ್ತ ಪಂಥದ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗಗಳಾದ ಹಠಯೋಗ, ಅಭ್ಯಾಸಯೋಗ, ಅಂಬಿಕಾಯೋಗ, ಆತ್ಮಯೋಗ, ಸಿದ್ಧಯೋಗ, ಪಿಶಾಚಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸಿದ್ಧಿಸಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದಯ್ಯನು ನವನಾಥಸಿದ್ಧರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ಬಗೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಧಾರ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ ನಾಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ನವನಾಥರಾದ ವ್ಯಾಳಿ, ಚರ್ಪಟಿ, ಕೋರಾಂಟ, ರತ್ನಘೋಷ, ಭೂತನಾಥ, ನಾಗಾರ್ಜುನ,

19 ಆದಯ್ಯನ ವಚನಗಳು (ಸಂ. ಉತ್ತಂಗಿ ಚೆನ್ನಪ್ಪ) ೨೪೧, ಪು. ೧೩೪
20 ಅದೇ, ವ.ಸಂ. ೩೪೧, ಪು. ೧೮೬
21 ಅದೇ, ವ.ಸಂ. ೩೪೮, ಪು. ೧೮೯
22 ಅದೇ, ವ.ಸಂ. ೩೫೧, ಪು. ೧೯೪-೫

ಮಚ್ಛೇಂದ್ರ, ಗೋರಕ, ಮಂಜುನಾಥರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ.[23]

ಆದಯ್ಯನ ವಚನಗಳು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಆ ಕಾಲದ ಕೆಲವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಕಿರು ಲೇಖನದಿಂದ ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

---

23 ಅದೇ, ವ.ಸಂ. ೨೯೦, ಪು. ೧೩೨